

Nâng cao hiệu quả hình thức đào tạo trực tuyến tại Trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Vĩnh Phúc

Đào Hữu Bằng*

*ThS. Trường CĐ Kinh tế - Kỹ thuật Vĩnh Phúc

Received: 8/12/2023; Accepted: 6/ 01/2024; Published: 15/01/2024

Abstract: Online training is one of many teaching methods that comes closest to digital transformation in education on the basis of the 4.0 revolution. The article points out the results and limitations in the actual implementation of online training at Vinh Phuc College of Economics and Technology, from there, proposes some solutions to improve the effectiveness of the form. This training at school in the current context.

Keywords: Online training; college of Economics and Technology; teaching methods.

1. Đặt vấn đề

Sự bùng nổ của công nghệ thông tin nói riêng và khoa học công nghệ nói chung đang tác động mạnh mẽ đến các cơ sở giáo dục. Vì thế, giáo dục đào tạo, trong đó có, giáo dục nghề nghiệp không thể đứng ngoài xu thế tất yếu đó, nhất là trong quá trình triển khai thực hiện đề án Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục - đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Sự tác động mạnh mẽ của CMCN 4.0 đến giáo dục đòi hỏi các cơ sở giáo dục nghề nghiệp cần thay đổi mục tiêu, nội dung giáo dục, phương pháp dạy học (PPDH). Việc dạy học trực tuyến, cùng với các công cụ hỗ trợ cho giảng dạy của thời đại công nghệ số đã và đang tác động và làm thay đổi lớn đến hoạt động giảng dạy và nghiên cứu khoa học tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp. Tiếp cận xu thế đó, trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Vĩnh Phúc đã tích cực triển khai hình thức đào tạo trực tuyến trong toàn trường và bước đầu đã thu được những kết quả khả quan.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Đào tạo trực tuyến - phương thức đào tạo tối ưu trong xu thế hiện nay

Việt Nam đang chứng kiến những sự thay đổi vượt bậc trong thời đại công nghệ số và tầm ảnh hưởng sâu rộng của khoa học công nghệ đến đời sống con người. Những sự phát triển này đã và đang tác động toàn diện và sâu sắc đến tất cả các lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội của các quốc gia. CMCN 4.0 tạo điều kiện thuận lợi, giúp con người khám phá nhiều tri thức mới, nâng cao quy mô và chất lượng

nền kinh tế, đặc biệt trong lĩnh vực sản xuất, nhưng cũng đặt ra nhiều thách thức, buộc người lao động, các nhà hoạch định chiến lược phải thay đổi cho phù hợp. Đào tạo trực tuyến và xây dựng môi trường học tập trực tuyến hiện đang được quan tâm chú ý và đưa vào triển khai trong hệ thống giáo dục quốc dân ở nước ta nói chung, tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp nói riêng với phạm vi và mức độ khác nhau. Đào tạo trực tuyến là một phương pháp đào tạo tiên tiến, toàn diện, có khả năng kết nối và chia sẻ tri thức hiệu quả. Sự ra đời của phương thức đào tạo trực tuyến đánh dấu bước ngoặt mới trong việc áp dụng công nghệ thông tin và truyền thông vào lĩnh vực giáo dục và đào tạo. Song song với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin và truyền thông, đào tạo trực tuyến đã trở thành một xu thế học tập mới của thế giới đương đại, môi trường học tập trong phương thức đào tạo này tạo ra cơ hội cho người học khi tham gia các khóa học được tự do lựa chọn thời gian, địa điểm và trình độ thích hợp để học tập. Hệ thống đào tạo trực tuyến phân phối các nội dung học thông qua các công cụ điện tử hiện đại: Điện thoại thông minh, laptop, mạng Internet,..trong đó, nội dung học được thể hiện dưới nhiều hình thức đa dạng và phong phú: text, audio, video, mô phỏng. Trong môi trường học tập này, không chỉ người dạy và người học mà tất cả các thành viên tham gia đều có thể dễ dàng giao tiếp với nhau qua hệ thống mạng máy tính dưới các hình thức như: thư điện tử, thảo luận trực tuyến, diễn đàn, hội thảo video,..thậm chí, có thể nghe được giọng nói và nhìn thấy hình ảnh của người giao tiếp trên màn hình. Cùng với sự phát triển của trí tuệ nhân

tạo, hệ thống đào tạo trực tuyến không chỉ là môi trường cung cấp học liệu và kênh giao tiếp thuận tiện giữa người dạy và người học mà hệ thống còn đóng vai trò như một cố vấn hướng dẫn học tập tích cực.

Từ khi ra đời cho đến nay cùng với sự phát triển công nghệ, đào tạo trực tuyến đã trải qua ba giai đoạn phát triển: *Giai đoạn 1*: Hệ thống đào tạo trực tuyến chủ yếu cung cấp cho người học tài nguyên học tập dưới dạng các trang web tĩnh và không có nhiều công cụ để hỗ trợ người học trong quá trình học tập; *Giai đoạn 2*: Các hệ thống đào tạo trực tuyến cung cấp cho người học hệ thống nội dung học liệu dưới các hình thức text, video và một kênh thảo luận nhóm dưới dạng text đơn thuần; *Giai đoạn 3*: Đào tạo trực tuyến cung cấp cho người học các nội dung học tập một cách mềm dẻo, linh hoạt tùy theo hành vi tương tác của người học trên hệ thống và hệ thống này cũng cung cấp cho người học nhiều công cụ hỗ trợ như: chat, video, online...

Những ưu điểm trong phương thức đào tạo trực tuyến tuy không thể hoàn toàn thay thế được phương thức đào tạo truyền thống, nhưng điều đó cũng cho thấy đào tạo trực tuyến có thể lựa chọn là một trong những giải pháp tối ưu nhằm giải quyết vấn đề nan giải trong lĩnh vực giáo dục đó là nhu cầu đào tạo của người lao động và số lượng học sinh, sinh viên tăng lên quá tải so với khả năng của các cơ sở đào tạo. Bởi vậy, đào tạo trực tuyến có sức lôi cuốn rất nhiều người học, phù hợp với hoàn cảnh của những người đang đi làm nhưng vẫn muốn nâng cao trình độ... Các chương trình đào tạo từ xa trên thế giới hiện nay rất phong phú về giao diện, sử dụng nhiều hiệu ứng đa phương tiện: âm thanh, hình ảnh, hình ảnh động ba chiều, kĩ xảo hoạt hình,... có độ tương tác cao giữa người sử dụng và chương trình, đàm thoại trực tiếp qua mạng... Tất cả những điều đó, đem đến cho người học sự thú vị, say mê trong quá trình tiếp thu kiến thức cũng như hiệu quả trong học tập. Bên cạnh đó, đào tạo trực tuyến cho phép người học làm chủ hoàn toàn quá trình học của bản thân, từ thời gian, lượng kiến thức cần học cũng như thái độ, tinh thần và ý thức tự học, đặc biệt hình thức học tập này, cho phép người học tra cứu trực tuyến những kiến thức có liên quan đến bài học một cách tức thời, duyệt lại những phần đã học một cách nhanh chóng, tự do trao đổi với bạn cùng học hoặc giáo viên ngay trong quá trình học, những điều mà theo cách học truyền thống là không thể hoặc đòi hỏi chi phí quá cao.

2.2. Nâng cao hiệu quả hình thức đào tạo trực tuyến tại trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Vĩnh Phúc trong bối cảnh hiện nay

Một là, nhà trường cần đầu tư khoa học công nghệ, nhất là đầu tư cho công nghệ thông tin. Việc đầu tư này phải đặt lên đầu vì khi trí tuệ nhân tạo, kỹ thuật số phát triển như vũ bão thì hạ tầng phục vụ đào tạo trực tuyến sẽ nhanh chóng bị lạc hậu. Do đó, đầu tư vào cơ sở vật chất, trang thiết bị, máy móc, phần mềm tiện ích của công nghệ thông tin có vai trò then chốt để đảm bảo cho phương thức đào tạo trực tuyến luôn phát huy tối đa tính vượt trội của so phương thức đào tạo truyền thống. Bên cạnh đó, cần thường xuyên mở các lớp tập huấn, bồi dưỡng năng lực dạy học cho đội ngũ nhà giáo, đảm bảo mỗi giảng viên có thể thực hành và ứng dụng trong thực tiễn dạy học môn học của mình đảm nhiệm. Qua đó, giúp giảng viên nâng cao năng lực thiết kế, sắp xếp, tổ chức, giám sát, đánh giá các hoạt động học tập, thể hiện ở các kỹ năng: Xác định mục tiêu, nội dung cần phát triển cho người học; Thiết kế các hoạt động hướng dẫn học tập cụ thể trên nền tảng ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông...

Hai là, xây dựng và phát triển đội ngũ giảng viên đáp ứng yêu cầu giảng dạy trong môi trường dạy và học trực tuyến. Xây dựng phát triển đội ngũ GV, nâng cao chất lượng, đáp ứng yêu cầu về trình độ chuyên môn, phương pháp, kỹ năng giảng dạy trong môi trường dạy và học trực tuyến. Xác định nhu cầu về đội ngũ giảng viên đáp ứng quy mô và yêu cầu dạy học trực tuyến. Lên kế hoạch tuyển chọn giảng viên dựa vào nhu cầu và khảo sát hiện trạng số lượng, cơ cấu, năng lực giảng viên. Tổ chức đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn đáp ứng những yêu cầu cần thiết để thực hiện hoạt động giảng dạy có chất lượng. Quản lý, giám sát việc thực hiện các hoạt động giảng dạy của giảng viên. Định kỳ đánh giá giảng viên, khảo sát, lấy ý kiến người học về giảng viên.

Ba là, quản lý các hoạt động dạy và học trực tuyến hiệu quả, chất lượng, nâng cao ý thức học tập của học sinh, sinh viên. Tạo điều kiện để giảng viên phát huy tính chủ động, sáng tạo trong giảng dạy trên môi trường trực tuyến, tích cực đổi mới phương pháp, cách thức truyền tải tri thức đến học sinh, sinh viên nhằm tạo động lực học tập cho học sinh, sinh viên. Để thực hiện giải pháp này một cách hiệu quả cần thực hiện quy trình quản lý các hoạt động dạy học trực tuyến sau:

Bảng 2.1: Quy trình quản lý hoạt động dạy học trực tuyến của nhà trường

Bước	Quy trình thực hiện	Chú giải	Các tài liệu cần có
1	Xác định các hoạt động dạy - học.	Dựa trên cơ sở đề cương chi tiết môn học/module.	Đề cương chi tiết môn học/module.
2	Khảo sát thực trạng dạy - học, mối quan hệ biện chứng giữa giảng viên với HS, SV, nhu cầu, mong muốn của HS, SV.	Căn cứ vào thực trạng và nhu cầu thực tế của HS, SV để xác định nhu cầu và sự cần thiết đối với từng hoạt động dạy - học.	Kết quả khảo sát nhu cầu người học. Báo cáo đánh giá thực trạng hoạt động dạy - học.
3	Xác định các hoạt động dạy - học cụ thể đối với giảng viên và HS, SV, tương tác giữa giảng viên với HS, SV.	Mô tả cụ thể từng hoạt động và đưa ra mục đích, yêu cầu, hướng dẫn đối với giảng viên, HS, SV.	Bản mô tả, giáo án điện tử, bản yêu cầu và hướng dẫn học tập cho HS, SV của giảng viên.
4	Tổ chức các hoạt động dạy - học và mối quan hệ giữa hoạt động của giảng viên với HS, SV trong quá trình dạy - học.	Tổ chức cung cấp môi trường lớp học trực tuyến đáp ứng các yêu cầu dạy - học và tương tác.	Các thiết bị kết nối mạng Internet: Điện thoại thông minh, máy tính bảng, laptop,..
5	Phân công, quản lý, giám sát hoạt động dạy - học của giảng viên và HS, SV.	Phân công công việc đối với cán bộ quản lý, theo dõi, hỗ trợ đảm bảo duy trì, thúc đẩy các hoạt động dạy - học và tương tác theo kế hoạch.	Bảng phân công bộ quản lý, giám sát, hỗ trợ hoạt động dạy - học.
6	Đánh giá các hoạt động giảng dạy của giảng viên, hoạt động học tập, nghiên cứu của HS, SV.	Đánh giá hoạt động dạy - học nhằm xác định việc thực hiện nhiệm vụ của GV và HS, SV và hiệu quả của các hoạt động dạy - học.	Bản đánh giá hoạt động của giảng viên sau mỗi môn học; Bản đánh giá các hoạt động và kết quả học tập của HS, SV sau mỗi môn học.
7	Lấy ý kiến phản hồi của người người học, đánh giá hoạt động quá trình dạy học của GV và các cơ sở vật chất hỗ trợ hoạt động dạy - học.	Khảo sát kiến người học sau khi kết thúc các môn học về tính hiệu quả, nhu cầu học tập và đánh giá hoạt động dạy của GV.	Kết quả khảo sát của người học về hiệu quả, nhu cầu đối với môn học đã học và đánh giá đối với GV.

Về phía học sinh, sinh viên, nhà trường cần tạo động lực thúc đẩy học sinh, sinh viên tích cực tham gia quá trình tự học, tích cực tìm hiểu nghiên cứu các tài liệu học tập và tương tác với giảng viên, học sinh, sinh viên trong cùng lớp, cùng ngành học và trong toàn trường. Cùng với đó, bản thân mỗi học sinh, sinh viên phải hiểu rõ mục tiêu và kế hoạch học tập, nâng cao ý thức tự giác trong học tập và sẽ cùng giảng viên để khắc phục những khó khăn và kiên trì với mục tiêu đã đặt ra. học sinh, sinh viên cần nắm vững các nguyên tắc học tập trực tuyến hiệu quả: Hình thành thói quen học tập hằng ngày, đọc tài liệu trước khi học trực tuyến, nâng cao kỹ năng đọc nhanh, rèn luyện tinh thần tự giác khi học trực tuyến, áp dụng nhiều phương pháp học tập,...

3. Kết luận

Giáo dục được coi là một trong những ngành tiên phong trong việc thay đổi để tiếp cận với sự thay đổi của cuộc CMCN 4.0. Mục tiêu đào tạo cũng phải thay đổi hướng tới đào tạo không chỉ năng lực mà còn là những kỹ năng phát triển và tự phát triển, hoàn thiện cho mỗi cá nhân, người học sau khi ra trường phải có tư duy sáng tạo và dễ dàng tiếp cận với nền kỹ thuật hiện đại cũng như đáp ứng yêu cầu, đòi hỏi cao của xã hội. Do đó, bước thay đổi đầu tiên và quan trọng là người dạy và người học cần thay đổi tư tưởng, thay đổi cách dạy và học phù hợp trước tác động của CMCN 4.0 và nền giáo dục 4.0. đào tạo trực tuyến chính là một trong những phương pháp

giảng dạy tiếp cận gần nhất với cuộc cách CMCN 4.0. Sự ra đời của phương thức đào tạo trực tuyến là một hình thức học tập mới, mang đến cho người học một môi trường học tập hiệu quả với tinh thần tự giác và tích cực. Để tổ chức việc dạy học trực tuyến hiệu quả, nhà trường cần xây dựng quy trình triển khai hợp lý từ xây dựng chương trình đào tạo, quy trình tổ chức đào tạo, xây dựng bài giảng trực tuyến, xây dựng hệ thống công nghệ và tổ chức đánh giá kết quả dạy học trực tuyến.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2013), *Nghị quyết số 29/NQ-TW về Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*, tại: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Thuong-mai/Nghi-quyet-29-NQ-TW-nam-2013-doi-moi-can-ban-toan-dien-giao-duc-dao-tao-hoi-nhap-quoc-te-212441.aspx>. Truy cập ngày 7/9/2023.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2023), *Quyết định số: 4750/QĐ-BGDĐT ngày 30/12/2022 Ban hành Kế hoạch tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số năm 2023 của Bộ Giáo dục và Đào tạo*, Hà Nội.

3. Ngô Thái Hà, Nguyễn Đức Khiêm (2021), *Cách mạng công nghiệp 4.0 và E-Learning*, Chuyển đổi số trong giáo dục đại học, Nxb Đà Nẵng, tr.181-190.